

Septembar

2019

BILTEN 9

PSSS UŽICE

SADRŽAJ BILTENA

Tema: Proizvodnja jesenjeg belog luka -dipl. inž. Ljubodrag Pantelić, savetodavac za ratarstvo	(strana4-5)
Tema: Vreme đubrenja jabuke dipl. inž. Andrija Radulović, savetodavac za voćarstvo	(strana5-6)
Tema: Zaštita od krompirovog moljca u sladištima krompira dipl. inž. Zorica Lazić, savetodavac za zaštitu bilja	(strana 6-7)
Tema : Obična i prašna krastavost krompira dipl. inž. Milena Ćirić, savetodavac za zaštitu bilja	(strana 8-9)
Tema: Podsticaj za razvoj seoskog turizma -dipl. inž. Bojana Nešić savetodavac za agroekonomiju	(strana9-10)
Tema:Upravljanje udruženjima dipl. inž. Nebojša Đurić, savetodavac za stočarstvo	(strana10-11)
Tema: Berba plodova šljive dipl. inž. Nebojša Brzaković,savetodavac za voćarstvo	(strana11-12)
Tema : Tov jagnjadi dipl. inž. Dejan Stanković ,savetodavac za stočarstva	(strana 12-13)
Tema: Dobijanje kvalitetne šljivovice dipl. inž. Snežana Janjić,savetodavac za voćarstvo	(strana 14-15)
Tema: Sadnja maline dipl. inž. Ana Đoković ,savetodavac za voćarstvo	(strana15-16)
Prognoza i izveštavanje o prisustvu biljnih bolesti i štetočina: Suzbijanje uzročnika truleži plodova jabuke dipl.inž. Milenko Gavrilović, stručni saradnik.	(strana16-17)
Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a	(strana17-19)

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA DOO“ UŽICE

- dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, vd.direktor -savetodavac za ratarstvo
- dipl. ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik za zaštitu bilja
- dipl. ing. Nebojša Đurić, savetodavac za stočarstvo
- dipl. ing. Zorica Lazić, savetodavac za zaštitu bilja
- dipl. ing. Milena Ćirić, savetodavac za zaštitu bilja
- dipl. ing. Bojana Nešić ,savetodavac za agroekonomiju
- dipl. ing. Andrija Radulović, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Nebojša Brzaković, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Dejan Stanković, savetodavac za stočarstvo
- dipl.ing. Snežana Janjić, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Ana Đoković, savetodavac za voćarstvo

50 GODINA SA VAMA PSSS LIDER INFORMACIJA

koji prati i implementira nove trendove i tehnologije u proizvodnji, specifičan sistem rada i implementacija novih znanja, lidersku poziciju znanja implementira u proizvodnju kod neposrednih proizvođača.

Kroz svakodnevno obavljanje svojih aktivnosti postajemo prepoznatljivo ime na tržištu znanja.

Spremni smo sa pružimo stručnu pomoć iz oblasti:

- ratarstva
- stočarstva
- voćarstva
- zaštite bilja
- kao i da otklonimo sve nedoumice u poljoprivrednoj proizvodnji

PSSS je sistem koji ima:

- 50 punih godina rada;
- 15 zaposlenih stručnjaka sa sedištem u Užicu
- Profesionalan stručni kadar koji jednostavno i brzo povezuje znanje sa praksom
- Ažuriranje novih stručnih informacija i znanja

Brz protok informacija od PSSS prema vama i obrnuto, omogućava efikasno rešavanje nastalih problema!

Telefoni /fax službe: 031/513-754, 516-266 e- mail: pssuzice@sbb.rs

Priozvodnja jesenjeg belog luka

Površine pod jesenjim belim lukom u Srbiji se kreću oko 3.000ha sa varijabilnim prinosom od oko 3,5t/ha.

Razlozi niskih prinosa u odnosu na evropski prosek rezultat je pre svega nedovoljnog poznavanja načina proizvodnje, nedovoljno korišćenje deklarisanog sadnog materijala kao i nedovoljno poznavanje biologije ove biljne vrste.

Jesenji beli luk je vrsta luka koja se u našim agroklimatskim uslovima može uspešno gajiti. Optimalno vreme sadnje je u oktobru, a u zavisnosti od preduseva neophodno je obaviti sve pripremne operacije u kratkom vremenskom periodu, od oranja pa do pripreme zemljišta za sadnju.

Proizvodnja belog luka počinje izborom parcele i preduseva. Dobri predusevi su kulture koje ranije napuštaju parcele, kao što su strnjina, konzumni grašak, mahunarke itd. Na istu parcelu se vraća nakon 4-5 godina.

Osnovna obrada (oranje) se obavlja na dubini od 20-25cm. Nakon toga se odmah obavlja predsetvena priprema kako bi se stvorila sitnomrvičasta struktura setvenog sloja. Za sadnju se koriste krupniji i zdravi čenovi. Sadnja se najčešće kod nas obavlja ručno, a vrlo retko mašinski.

Prednost ručne sadnje je u pravilnom položaju posadenih čenova, a pri mašinskoj sadnji čenovi mogu da zauzmu tkz.ležeći položaj te je nicanje usporeno i neravnomerno što može uticati kasnije na smanjenje prinosa čak do 20%.

Pre sadnje bi bilo poželjno obaviti dezinfekciju sadnog materijala kako bi se sprečila pojava i širenje bolesti.

Sadnja se obavlja na rastojanju 30-50cm x 8-10cm uz utrošak sadnog materijala od 1000-1400 kg/ha u zavisnosti od krupnoće čenova. Dubinom sadnje se obezbeđuje da vrh čena bude pokriven slojem zemljišta od 2-3cm, u cilju uspešnog ukorenjavanja i prezimljavanja biljaka. Plitka sadnja, intezivan razvoj korena dovodi do izbacivanja čenova van zemljišta, te sušenje, a predubokom sadnjom se usporava nicanje što rezultira zaostajanjem biljke u razvoju.

Nega useva se sastoji od zaštite useva od korova, bolesti, štetočina i zalivanja.

Suzbijanje korova je vrlo bitna mera u proizvodnji jesenjeg belog luka, a prevencija se sastoji u izboru parcele čiste od korova. Suzbijanje korova u usevu može se sprovesti mehaničkim odstranjivanjem ili hemijskim putem uz upotrebu herbicida.

Da bi se smanjio rizik od pojave bolesti neophodno je koristiti deklarisan sadni materijal uz poštovanje zahteva za plodosmenom ukoliko se tokom vegetacije stvore uslovi za pojavu bolesti neophodno je prevenirati pojavu uz upotrebu fungicida.

Jesenji beli luk dospeva za vađenje krajem juna i početkom jula. Beli luk iz jesenje sadnje se može koristiti oko 6 meseci.

Stanje useva

Visoke dnevne temperature nisu naudile usevu kukuruza jer je bio u podmakloj fazi razvoja. Tokom proteklog perioda počelo se sa berbom ranih fao-grupa zrenja.

Intezivna berba se očekuje u narednom periodu-početkom oktobra. U toku je intezivno vađenje krompira čemu su odgovorne i vremenske prilike bez padavina.

Ljubodrag Pantelić, dipl. inž.

Vreme đubrenja jabuke

Obzirom da je jabuka višegodišnja biljka, treba razlikovati meliorativno đubrenje pre podizanja zasada, redovno đubrenje jabuke u mladom zasadu i redovno đubrenje zasada u rodu.

Vreme đubrenja jabuke treba prilagoditi potrebama biljke u različitim stadijumima, periodima i fenofazama razvića i porasta. Stoga se različita đubriva rasturaju u različito vreme.

Stajnjak i kompost se unose u zemljište rano u jesen. Zelena masa se zaorava po mogućstvu u toku jeseni ili rano u proleće da ne bi došlo do konkurencije u potrošnji hranljivih materija i vode između voćaka i pokrovnih kultura. Kalcijumova đubriva se unose zajedno sa organskim đubrivima.

Fosforna i kalijumova đubriva kao teže rastvorljiva rasturaju se u jesen ili u toku zime pre zimskog oranja.

Azotna đubriva su lako rastvorljiva, pa mogu delimično dase isperu pri obilnim padavinama i navodnjavanju, naročito na lakim, peskovitim zemljištima. Zato u zemljištu ne može da se stvori rezerva azota za duži period kao što je slučaj pri meliorativnom đubrenju fosforom i kalijumom.

Đubrenje mladih jabuka zavisi od toga da li je izvršena potpuna fertilizacija fosforom i kalijumom pre podizanja zasada. Ako je to učinjeno onda se jabuke u periodu do početka rađanja obično prihranjuju samo azotnim đubrivima (nitromonkal, amonijum –sulfat). Pošto je koren mladih jabuka slabo razvijen, azotna đubriva treba rasturati u dva maha. Prva polovina se daje krajem novembra, a druga – krajem februara. Pođubrena površina treba da bude za 50 cm šira od prečnika krune jabuke.

Ako nije izvršena potpuna melioracija fosforom i kalijumom, što je čest slučaj, onda period do početka rađanja treba iskoristiti da se dostigne određeni nivo Pi K.

Đubrenje jabuke u rodu treba da održi plodnost zemljišta na određenom nivou. To se postiže đubrenjem određenim količinama hranljivih elemenata koje su nešto veće od ukupnih količina potrebnih biljci za postizanje visokih prinosa i pokrivanje gubitaka nastalih ispiranjem hranljivih elemenata iz zemljišta.

Korenov sistem jabuke aktivan je i u toku zimskog mirovanja ako temperature nisu suviše niske. Zato zasade jabuke u rodu treba đubriti fosforom i kalijumom u periodu zimskog mirovanja da bi voćka mogla da obezbedi u svojim tkivima neophodne rezerve pomenutih elemenata pre početka vegetacije.

Đubrenje azotom neposredno posle berbe zimskih sorti jabuke produžava proces fotosinteze u zelenom lišću. U tom slučaju pojava ranih jesenjih mrazeva može da dovede do izmrzavanja grana i čitavih stabala jabuke. Primena azotnih đubriva kod jabuke vrši se od kretanja do polovine vegetacije, (kada su plodovi veličine oraha).

Vrste, količine i način primene đubriva treba vršiti u skladu sa hemijskom analizom plodnosti zemljišta koju treba vršiti svake četvrte godine.

Andrija Radulović, dipl. inž.

Zaštita od krompirovog moljca u sladištima krompira

Na području Zlatiborskog okruga u toku 2019. godine na osmatračkim mestima evidentirano je prisustvo krompirovog moljca (*Phthorimaea operculella*).

Na osnovu krtola koje nam stižu na pregled u službu evidentno da je ova štetočina šire prisutna na ovoj teritoriji.

Krompirom moljac razvija više generacija godišnje. U našim uslovima razvija pet generacija u polju, a ukoliko se unese krtolama u skladište tamo može da razvije još 2-3 generacije.

Ispiljene larve se ubušuju i prave hodnike. Ovako napadnute krtole gube tržišnu vrednost i veoma lako podležu napadu patogena i propadaju.

U proizvodnji semena, oštećenja na okcima krtola dovode do smanjenja klijavosti krtola u narednoj sezoni.

Štete na krtolama krompira

Proizvođači koji imaju krompir u skladištu sa zaražen kromirovim moljcem važno je da spreče dalje razvijanje ove štetočine sledećim merama:

- Potrebno je odvajati oštećene krtole od zdravih krtola.
- U skladištima treba održavati temperaturu manju od 9 stepeni, jer je smanjena mogućnost razvoja moljca.
- Skladišta krompira moraju na svim otvorima biti obezbeđena gustim mrežama da bi se sprečio ulazak štetočine
- Redovno vršiti preglede u skladištu i prema potrebi obavljati hemijsku zaštitu odgovarajućim insekticidima. Za suzbijanje se koriste preparati koji razvijaju otrovne gasove. To su preparati na bazi AL-fosfina. Ovi preparati se ne mogu naći u slobodnoj prodaji i apliciraju ih samo organizacije koje obavljaju DDD poslove.
- Zaražene krtole ne koristiti za setvu naredne godine

PSSS Užice će nastaviti praćenja ove štetočine u narednoj godini. U slučaju pojave poljoprivrednici će biti obavješteni blagovremeno.

Zorica Lazić, dipl.inž.

Obična i prašna krastavost krompira

OBIČNA KRSTAVOST KRTOLA – STREPTOMYCES SCABIES

Ovaj parazit prouzrokuje pogoršanje kvaliteta krtola i tržišnu vrednost krompira. Na površini krtola stvaraju se kraste, hrapava plutasta udubljenja u tkivu, bez praškaste mase što je karakteristično za praškastu bolest. Intenzitet krastavosti znatno varira u zavisnosti od osetljivosti sorte i ekoloških uslova proizvodnje.

Epidemiologija : Parazit se održava u zaraženim ostacima krompira na njivi. Prenosi se takođe i zaraženim sadnim materijalom. Obična krastavost se često sreće u suvim, lakim i peskovitim zemljištima, naročito onim koji imaju alkalnu reakciju.

Suzbijanje : Primena plodoreda, upotreba zdravog sadnog materijala, gajenje otpornijih sorata i proizvodnja krompira na zemljištima neutralne reakcije i u uslovima navodnjavanja.

PRAŠNA KRSTAVOST – SPONGOSPORA SUBTERRANEA

Ova bolest se mestimično javlja, ne utiče na prinos, ali pogoršava kvalitet krtola i smanjuje tržišnu vrednost krompira. Na površini krtola javljaju se bradavičasti plikovi, iznad kojih, kasnije pokožica zvezdasto puca. U njima se nalazi prašna masa, rdaste do crne boje, organi za

razmnožavanje parazita. Na mestima plikova nastaju kraste, udubljene u tkivo, sa ljuspastim ivicama. Krastavost se takođe javlja na korenu i stolonama.

Epidemiologija : *S. subterranea* se održava u vidu trajnih spora u zaraženim biljnim ostacima u zemljištu. Prohladno vreme, kisela reakcija i visoka vlažnost zemljišta pogoduju razvoju prašne krastavosti.

Suzbijanje : Plodored, upotreba zdravog sadnog materijala i gajenje otpornih sorti su najvažnije mere suzbijanja ove bolesti.

Milena Ćirić, dipl.inž.

Podsticaj za razvoj seoskog turizma

Konkurs o uslovima i načinu za ostvarivanje prava na podsticaje za unapređenje ekonomskih aktivnosti na selu kroz podršku nepoljoprivrednim aktivnostima u 2019. godini je trenutno aktuelan. Podsticaji će se dodeljivati u sektoru ruralnog turizma i to za ulaganje u izgradnju, dogradnju, adaptaciju, investiciono i tekuće održavanje objekata, kao i za nabavku opreme sve u cilju pružanja ugostiteljskih usluga u domaćoj radinosti ili seoskom turističkom domaćinstvu.

Akcent se stavlja na autentične objekte, tako da se ne može konkurisati za objekte koji ne odgovaraju opisu ovih objekata. Autentičnim objektima smatraju se objekti poput planinske kuće, vajata, salaša, a tačan opis objekata za koji se mogu odobriti subvencije zainteresovani mogu naći u tekstu Pravilnika za unapređenje ekonomskih aktivnosti na selu kroz podršku nepoljoprivrednim aktivnostima.

Prednost na konkursu, odnosno veći broj poena, dobijaju osobe ženskog pola, osobe mlađe od 40 godina, kao i ona gazdinstva koja se nalaze u mestima sa otežanim uslovima rada, u tkz. marginalnim područjima kojima većina naših sela i pripada.

Važno je napomenuti da objekti za koje se koristi ovaj podsticaj moraju biti kategorisani u skladu sa zakonom koji uređuje turizam. Ukoliko se radi o izgradnji odnosno adaptaciji objekata, kategorizacija se mora ostvariti na kraju investicije, a ukoliko je u pitanju opremanje objekata oni već moraju biti kategorisani u skladu sa pomenutim Zakonom.

Investicija mora biti realizovana u period od 1. maja tekuće do 31. oktobra 2020. godine.

Postupak ostvarivanja prava se sastoji iz nekoliko koraka. Najpre je potrebno podneti prijavu na Konkurs do 27.09.2019. godine. Po završetku investicije Upravi za agrarna plaćanja podnosi se

potrebna dokumentacija, a po donošenju pozitivnog rešenja se potpisuje i ugovor sa Upravom za agrarna plaćanja. Postupak je malo drugačiji i kompleksniji u odnosu na ostale podsticaje i zahteva pedantnost i posvećenost. Takođe, dokumentacija koju je potrebno prikupiti i koja je sastavni deo podnošenja zahteva je obimnija. Međutim, s obzirom da su iznosi podsticaja čak do 3.000.000 dinara vredi se potruditi.

Celokupan tekst Pravilnika i Konkursa zainteresovani mogu naći na sajtu Uprave za agrarna plaćanja ili sajtu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i na taj način se detaljnije informisati o uslovima, ostvarivanju prava kao i obavezama koje se preuzimaju ukoliko se sredstva odobre.

Bojana Nešić, dipl. Inž.

Upravljanje udruženjem

Kako bi udruženje normalno functionisalo neophodno je znati kako se upravlja udruženjem u skladu sa zakom o udruženjima.

Član 21

Članovi upravljaju udruženjem neposredno ili preko svojih izabраниh predstavnika u organima udruženja.

Skupština udruženja

Član 22

Skupština je najviši organ udruženja.

Skupštinu čine svi članovi udruženja.

Statutom se može odrediti način predstavljanja članova udruženja u skupštini udruženja.

Skupština udruženja usvaja statut udruženja, njegove izmene i dopune, bira i razrešava lice ovlašćeno za zastupanje udruženja, ako statutom udruženja nije predviđeno drugačije, odlučuje o udruživanju u saveze, o usvajanju godišnjeg finansijskog izveštaja udruženja, o statusnim promenama udruženja i prestanku rada udruženja, kao i drugim pitanjima utvrđenim statutom udruženja.

Statutom se može utvrditi drugačiji naziv organa koji ima funkciju skupštine.

Redovna sednica skupštine održava se najmanje jednom godišnje, pri čemu se statutom udruženja može predvideti i kraći rok.

Vanredna sednica skupštine mora se sazvati ako zahtev za njeno sazivanje, u pisanom obliku, podnese jedna trećina članova udruženja, s tim što se statutom može utvrditi manji broj članova udruženja od broja utvrđenog ovim zakonom.

Vanredna sednica skupštine mora se održati najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva za njeno sazivanje.

Način sazivanja skupštine, kao i način rada i donošenje odluka bliže se uređuje statutom.

Zastupnik udruženja

Član 23

Udruženje ima jedno ili više lica ovlašćenih za zastupanje udruženja (u daljem tekstu: zastupnik udruženja), izabranih, odnosno imenovanih na način utvrđen statutom.

Za zastupnika udruženja može biti određeno samo poslovno sposobno fizičko lice koje ima prebivalište ili boravište na teritoriji Republike Srbije.

Zastupnik udruženja dužan je da se pridržava ovlašćenja određenih statutom i odlukom nadležnog organa udruženja.

Nebojša Đurić, dipl.inž.

Berba plodova šljive

Berba šljive kao i ostalih plodova voća je važan i odgovoran posao. Od nje zavisi realizacija i ekonomičnost proizvodnje. Ova agrotehnička mera sastoji se od nekoliko faza.

Određivanje optimalnog vremena berbe podrazumeva početak berbe u zavisnosti od namene plodova i vremena koje je potrebno da plodovi provedu u transportu.. Plodovi namenjeni za preradu ostavljaju se duže na stablu, da što bolje sazru tj da dostignu što veću koncentraciju šećera. Plodovi namenjeni potrošnji u svežem stanju treba da su čvrsti, jedri i dovoljno zreli. Ako se plodovi šljive transportuju na udaljena tržišta valja ih brati nešto pre potpune zrelosti. Plodovi namenjeni zamrzavanju takodje se beru pre potpune zrelosti ili već po zahtevu kupca. Sve sorte šljive ne zru u isto vreme. To je osobenost svake sorte te je i berba određena vremenom zrenja. Trenutak početka berbe možemo odrediti na više načina.

Vizuelno, poznavajući sorte i njihove osobine. Po boji mesa ploda. Braonkasta boja mesa ploda oko koštice ukazuje na zrelost plodova. Blago smežuranje pokožice oko peteljke takodje ukazuje na zrelost, lako opadanje plodova, itd. U izrazito sušnim uslovima može se desiti da plodovi počnu mnogo ranije da opadaju, što je vrlo nepovoljna pojava. Takve plodove treba posebno kupiti i odvojiti jer su oni vrlo lošeg kvaliteta.

Sadržaj šećera je korisna informacija koja nam ukazuje na zrelost plodova i njihov kvalitet.. Najčešće se meri refraktometrom. Količina šećera se kreće u zavisnosti od sorte od 5 do 12% šećera.

Način berbe. Može biti ručno i mašinski, tresaćima. Opet u zavisnosti od kvaliteta i namene plodova možemo se opredeliti za način berbe. Visoko kvalitetni plodovi sa peteljkom sa očuvanim pepeljkom mogu se samo ručno ubrati sa grane. Plodovi namenjeni za preradu mogu se

ubрати или отresti tresaćem , kojih je u novije vreme u sve savremenijoj varijanti. Ovako otrešeni plodovi moraju se oslo- boditi lišća grančica i ostalih nečistoća pa zatim pakovati za transport. Neophodno je napomenuti da bi uspešno izvršili trešenje šljive mašinski moramo uzgojni oblik stabala prilagoditi ,visina stabla ,medjuredno rastojanje i dr.

Transport šljive do prerade vrši se najčešće u pvc holandezima 12 do 15 kg.

Plodovi šljive čuvaju se u rashladnim skladištima na temperaturi 0,5 do 1 °C

Plodovi namenjeni za proizvodnju rakije šljivovice poželjno je da budu pokupljeni u ispravne pvc vreće da nekoliko dana odstoje da bi se plodovi zagrejali da bi što pre počela fermentacija.

Plodovi ručno ubrani pakuju se direktno u ambalažu koja ide na tržište a mogu biti klasirani : Ekstra , prvu i drugu klasu.

Nebojša Brzaković ,dipl.inž.

Tov jagnjadi

Zalučena jagnjad koja se ne gaje za priplod, tove se i prodaju kao roba za meso. Po organizaciji tov zalučene jagnjadi vrši se:a) u zatvorenom i ograničenom prostoru pri čemu se upotrebljava koncentrat i seno,

b) na paši uz prihranjivanje

c) na paši s tim što se kraj tova završava samo ishranom koncentratom. Jagnjad se tove posle zalučenja, da bi postigla u starosti sa 6 do 8 mesecimasu tela 35-45 kg i randman od 45-50%. U pogledu intenziteta, tov može biti brži ako se upotrebe veće količine koncentrata i sporiji uz manje prihranjivanje koncentratom. Upotreba većih količina koncentratne hrane izaziva veće izdatke, tako da je ova vrsta tova skuplja od tova jagnjadi i šilježadi na paši. Ishrana jagnjadi koncentratom u ograničenom prostoru vrši se na taj način, što se smeša koncentrata daje u vidu prekrupe 2 ili 3 puta dnevno.

Hrana se daje uvek u isto vreme, u podjednakim vremenskim razmacima. Posle svakog hranjenja koncentratom daje se seno. Da bi se uštedela radna snaga, za ishranu jagnjadi upotrebljavaju se automatske hranilice. Međutim, onda se 1 kg prirasta postiže sa većim utroškom hrane. Osim toga, usled prevelikog uzimanja koncentrovane hrane probavni trakt jagnjadi oboli, zato se u hranilice stavlja kompletna smeša tj. zajedno sa koncentratom i 40-60% mlevenim senom. Pri tovljenju punim obrokom koncentrata jagnjad pojedju dnevno 1,3-1,6 kg zrna i 0,75-1 kg sena pri kraju tova. Za tov jagnjadi upotrebljavaju, se različiti odnosi koncentrata i sena. Koja hraniva će se upotrijebiti zavisi od uslova na samom gazdinstvu. Najbolje je da se hrana za tov jagnjadi i šilježadi normira. Kao primer mogu da posluže sledeći normativi:

Norme ishrane koje obezbeđuju dnevni prirast od 200-220 grama:

Živa vaga u kg	H.J.	Protein	Kuhinjska so	Kalcijum	Fosfor	Karotin
	u kg	u gr	u gr	u gr	u gr	u gr
12	0.12	10	-	-	-	-
18	0.32	40	3-5	1.4	0.9	4
25	0.75	100	3-5	3.0	2.0	5
32	1.00	150	3-5	4.0	2.5	7
39	1.20	140	3-5	5.0	3.0	8
46	1.40	130	5-8	5.2	3.2	9

Posebno mesto u tovu odlučene jagnjadi i šilježadi zauzimaju protein-ska, hraniva, jer od njihovog učešća u obroku zavisi intenzitet prirasta. Veoma je raširen tov zalučene jagnjadi na paši u doba vegetacije. Kvalitetna i dovoljna paša može poslužiti i kao jedina hrana u tovu. Ako je trava mlada i bujna, jagnjadima se daje obavezno manja količina kabaste hrane(kvalitetno seno) radi sprečavanja poremećaja u probavnom traktu, usled kojih dolazi do proliva, što osetno smanjuje prirast i ukupnu masu grla. Jagnjad na paši se prihranjuju zavisno od kvaliteta paše. Ako je paša slabija daju se veće količine koncentrata i obrnuto, upotreba koncentrata se postepeno povećava, tako da se krajem tova daje najviše koncentrata. Prelaz na pašu kao i sa paše na suhu hranu, vrši se postepeno i pažlji-vo, jer kao što je već napomenuto, dolazi do naduna, naročito onda kada se koriste mlade leguminoze. Muška jagnjad pre tova se kastriraju, jer su onda mirnija, bolje koriste hranu i postižu veći prirast. Tov zalučene jagnjadi na pašnjaku koristi se veoma mnogo u planinskim predelima, gde ima kvalitetnih pašnjaka, ukoliko se jagnjad ranije ne prodaju. Ako se tov sprovodi na pašnjacima slabog botaničkog sastava, gde preovladava tvrda trava sa većim procentom celuloze, onda se ne može očekivati dobar prirast. Uspeh ovakvog tova dalje zavisi od mase tela jagnjadi pri zalučenju, ujednačenosti, rasnog sastava, tipa rođenja i pola jagnjadi. Jagnjad zalučena sa većom masom tela bolje napreduju, jedinčad nešto brže rastu od blizanaca, a muška jagnjad brže od ženske jagnjadi. U hladnim predelima i za vreme kišovitih i hladnih leta ovakvi tovovi dosta slabo uspevaju, jer jagnjad ne mogu postići masu tela koju dostižu u normalnim temperaturnim uslovima. Često dolazi i do većeg procenta uginuća životinja, što poskupljuje troškove proizvodnje.

Dejan Stankovic, dipl. inž.

Dobijanje kvalitetne šljivovice

Svako domaćinstvo na selu ima zasad šljive, a skoro svako ima aparat za destilaciju –kazan- za proizvodnju rakije. Saglasno tome, koliko ima kazana praktično ima i toliko rakija od šljive sa svojim specifičnostima. Kvalitet rakije zavisi naravno i od kvaliteta sirovine, što je vezano kako za sortu tako i za klimatske uslove tokom godine, kao i primene agro i pomotehničkih mera. Prema tome, postoji veliki broj činilaca koji utiču na kvalitet rakije, što povlači za sobom ponudu malih količina veoma različitih rakija na tržištu, što otežava uveliko plasman rakije na svetskom tržištu. Prvom destilacijom od kljuka se dobija meka rakija, a radi se na dva načina, zavisno da li se od nje želi dobiti rakija prepečenica, ili koristiti za piće kao meka rakija. Tehnološki postupak u proizvodnji jedne i druge meke rakije se razlikuje.

Proizvodnja sirove meke rakije

Proizvodnja rakije na individualnim gazdinstvima je veoma šarolika, često sa značajnim propustima u proizvodnji. Samo jedan zagoreo kazan, ili par kazana sa povećanim sadržajem kiseline, može da umanjuje kvalitet celog bureta sa rakijom. Rakija šljivovica prepečenica se uglavnom proizvodi dvostrukom destilacijom. Prvo se proizvede sirova meka rakija, sa sadržajem alkohola 20-30% v/v, čijom ponovnom destilacijom se dobija rakija prepečenica sa sadržajem alkohola 45-50% v/v.

Destilacija /pečenje/ prevrelog kljuka ima za cilj da odvoji isparljive sastojke od sirovine koja se destiliše i tim postupkom se dobija sirova meka rakija. Isparljive materije su alkohol i voda u najvećim količinama, a u manjim količinama aromatične materije, isparljive kiseline, estri, etri, viši alkoholi itd. Sve isparljive materije nisu poželjne da se nađu u rakiji, jer neke utiču na smanjenje kvaliteta rakije. Prilikom destilacije preporučuje se dodavanje vode u kljuk u količini 10-30 litara, zavisno od gustine kljuka. Pre početka destilacije potrebno je da se odbaci sa površine jedan sloj od „kape“, koji samo može da kvari kvalitet rakije, jer je sasušen, ukiseljen ili plesniv. Takođe je potrebno izmešati sadržinu u kaci da bi se dobila ujednačena masa tečne i guste faze kljuka. Pre sipanja kljuka u kazan stavlja se rešetka i sipa prvo 5-6 litara vode, zatim se sipa kljuk. Kada se završi punjenje kazana kljukom, postavlja se kapak i lula /spojna cev od kapka do hladionika /tabarke/, a potom se spojna mesta oblepe testom ili mekinjama, ili se naliva voda oko spojnih mesta, zavisno od konstrukcije kazana.

Za vreme destilacije se u tabarku u kontinuitetu dodaje hladna voda, koja se uvodi odozdo, dok se zagrejana voda odvodi crevom sa vrha tabarke. Pravilo je da gornja trećina vode u tabarci u vreme destilacije treba da bude topla, srednja mlaka a donja da bude hladna.

Zagrevanje kazana se najčešće obavlja sagorevanjem drva, moguće je u manjim kazanima i na butan-gas, ili pak na struju, ili paru, što je lakše za rad, ali uzrokuje veće troškove u proizvodnji rakije.

U početku destilacije vatra treba da bude jača, a kasnije se tokom destilacije intenzitet vatre smanji. Destilacija treba da bude lagana, oko 2 sata po kazanu, računajući ukupno vreme od sipanja kljuka do prestanka destilacije. Ako je destilacija obavlja ubrzanijim tokom, za kraće vreme, onda se dobija rakija slabijeg kvaliteta, jer ne dolaze do izražaja sorte karakteristike u rakiji.

U vreme kada jačina destilata /rakije/ na izlazu iz tabarke bude 3 %v/v alkohola, dalja destilacija se ne isplati.

Najčešće ovako proizvedena sirova meka rakija odleži nekoliko godina u hrastovim buradima.

Od ovako proizvedene sirove meke rakije, ponovnom destilacijom –prepek- dobija se rakija prepečenica sa sadržajem alkohola 40-50% v/v.

Proizvodnja meke rakije za piće

Ako želimo proizvodnju meke rakije za piće, a ne za proizvodnju prepečenice, postupak proizvodnje je drugačiji. Naime, u ovom slučaju se vrši takozvana frakciona destilacija. Tada se pri destilaciji kljuka odmah izdvajaju frakcije, i to: prvenac /glava/, srednja frakcija /srce/ i patoka. Postupak destilacije je isti kao u prethodnom slučaju. Razlikuje se po tome što kada potekne destilat, to je prvenac, koji se odvaja od 0,3-0,6 litara na 100 litara kljuka. Prvenac se odvaja u poseban sud, zatim se hvata srednja frakcija /srce/, koja se koristi za piće kao meka rakija. Ova frakcija se izdvaja dok jačina destilata na izlazu iz tabarke ne padne na 10% v/v alkohola. Takva rakija sadrži 25-30% v/v alkohola. Destilacija se nastavlja dalje u sud u koji je hvatan prvenac i obavlja se sve dok sadržaj alkohola na izlasku iz tabarke ne padne na 2-3% v/v. U daljem postupku destilacije prvenac i patoka se skupljaju u isti sud i na kraju se zajedno destilišu uz ponovno odvajanje prvenca i patoke. Ovakva rakija je nešto slabija u odnosu na rakiju dobijenu iz kljuka direktno.

Snežana Janjić, dipl. Inž.

Sadnja maline

Od pravilnog izbora vremena sadnje uveliko zavisi prijem i razvoj posadnih sadnica maline. Vreme sadnje zavisi od osobine sorte, načina razmnožavanja i ekoloških uslova datog područja. Malina se može saditi u jesen od završetka vegetacije pa sve do proleća pred početak vegetacije. Sadnja se u najzastupljenijem špalirskom gajenju u našoj zemlji obavlja na rastojanju 2,0 do 3,2 m između redova, a u redu 0,25 do 0,30 m.

Sorte crvene maline koje se razmnožavaju izdancima bolje je saditi u jesen ili u toku zime kada to vremenske prilike dozvoljavaju, nego u proleće. Pri jesenjoj sadnji sadnice se do proleća prime i koren se dobrim delom obnovi, pa se u proleće početkom vegetacije počinju normalno razvijati, dok je pri prolećnoj sadnji znatno slabiji i prijem i razvoj. Od posebnog značaja je da se obavi jesenja sadnja u toplijim i suvljim područjima i na lakšim propistljivim zemljištima. U vlažnijim područjima i na težim zemljištima može se postići dobar prijem i razvoj sadnica i pri ranijoj prolećnoj sadnji.

Kasna prolećna sadnja višestruko je nepovoljna prvenstveno zbog toga što u to vreme počinju da se intenzivno razvijaju pupoljci na korenu i podzemnom stablu koji se vrlo lako očenjuje prilikom sadnje, pa je pored lošijeg prijema i znatno manji broj izdanaka koji se razvijaju

u prvoj i u narednim godinama. Pri toj sadnji kasnije se postiže potreban broj izdanaka po jedinici površine, a time kasnije zasada stupa u pun rod.

Sorte crne i purpurne maline koje se razmnožavaju ožiljavanjem vrhova izdanaka bolje je saditi rano u proleće nego u jesen, jer pri jesenjoj sadnji sadnice još nemaju dobro razvijen korenov sistem.

Sadnja remontantnih sorti maline obavlja se na rastojanju 2,5 – 3 m x 0,5 m i bolje je izvoditi u jesen i tokom zime nego u proleće, i u svemu je ista kao kod jednorodnih sorti.

Ana Đoković, dipl.inž.

Suzbijanje uzročnika truleži plodova jabuke

Zaštita se sprovodi u cilju suzbijanja tri najznačajnija tipa truleži.

- 1.Mrka trulež plodova , čiji je uzročnik *Monilia fructigena*
- 2.Gorka trulež plodova , čiji je uzročnik *Glomerella cingulata* i *Gloeosporium* sp.
- 3.Plava trulež plodova , čiji je uzročnik *Penicilium expansum*

Ovi paraziti se nalaze na plodovima tokom vegetacije i u fazi zrenja. Kasnije, tokom skladištenja nastavljaju da se razvijaju na ubranim plodovima uzrokujući truljenje većih razmera. Na taj način plodovi gube tržišnu vrednost, a trulež se širi i na druge plodove u skladištu. Ovo zahteva češće prebiranje plodova i povećanje troškova čuvanja.

Za zaštitu jabuke tokom zrenja preporučuje se jedan od sledećih fungicida:

- GALOFUNGIN	u konc. 0,06%	(60 ml na 100 l vode), karenca 15 dana
- FUNOMIL	u konc. 0,07%	(70 gr na 100 l vode), karenca 15 dana
- ZATO	u konc. 0,015%	(15 gr na 100 l vode), karenca 14 dana
- BELLIS	u konc. 0,08%	(80 gr na 100 l vode), karenca 7 dana
- SWITCH	u konc. 0,08%	(80 gr na 100 l vode), karenca 3 dana
- GEOXE	u konc. 0,45%	(45 gr na 100 l vode), karenca 3 dana

Ovo tretiranje se obavlja u fazi tehnološke zrelosti plodova i to optimalno na 15 dana pre početka berbe.

Na ovaj način uz čišćenje i dezinfekciju skladišta pre berbe, sprečava se i pojava i širenje truleži na uskladištenim plodovima jabuke, a time se i produžava period njihovog čuvanja. Obavezno voditi računa o karenci primenjenih fungicida.

Milenko Gavrilović, dipl.inž.

AGRO PONUDA BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

Izveštaj PSSS Užica za I kvartal - agro ponude. U toku III kvartala objavljeno je 63 agroponude na sajt www.agroponuda.com, od čega je realizovano 8 agroponuda.

Poštovani poljoprivredni proizvođači posetite stranicu <http://www.agroponuda.com/> ili nam se obratite ako želite nešto da oglasite da prodajete ili kupujete.

Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a

Cene žive stoke u Srbiji 9-15.09.2019.god.

Cene žive stoke na stočnim pijacama				Klanične cene žive stoke			
Životinje	težina	rasa	Dominantna cena	Životinje	težina	rasa	Dominantna cena
Dviske	Sve težine	Sve rase	240	Bikovi	Preko 500kg	HF	210
Jagnjad	Sve težine	Sve rase	210-300	Bikovi	Preko 500kg	SM	220-250
Jarad	Sve težine	Sve rase	180-230	Jagnjad	Sve težine	Sve rase	210-270
Junad	preko 480kg	SM	210-230	Junad	Do 300kg	Sve rase	
Junad	350-480kg	Sve rase	220	Junad	350-480kg	Sve rase	210-230

Bikovi	Preko 500kg	SM	240	Junad	Preko 480	Sve rase	220-240
Krave za klanje	Sve težine	SM	140-170	Krave za klanje	Sve težine	SM	120-180
Krmače za klanje	Preko 130kg		90-150	Krmače za klanje	Sve rase		100-130
Ovce	Sve težine	Sve rase	110-160	Ovce	Sve težine	Sve rase	120-160
Prasad	16-25kg	Sve rase	190-250	Prasad	16-25kg	Sve rase	170-240
Prasad	Do 15kg	Sve rase	200-280	Prasad	Do 15kg	Sve rase	
Tovljeni ci	80-120kg	Sve rase	140-180	Tovljeni ci	80-120kg	Sve rase	140-180
Tovljeni ci	Preko 120kg	Sve rase	120-170	Tovljeni ci	Preko 120kg	Sve rase	100-170
Telad	80-160	SM	380-540	Telad	80-160	SM	350-500
Koze	Sve težine	Sve rase	100-150	Dviske	kg	Sve	150-180

Cene žitarica i stočne hrane na produktnoj berzi 9-13.09.2019.god. cene bez pdv-a

Kukuruz	Pšenica	Soja	Suncokret
15,84din/kg	19,1din/kg	40,10din/kg	34,1 din/kg

Cene povrća u Srbiji kvantaške pijace zaključno sa 9-15.09.2019.god.

Vrsta	Dominantna cena jed. mere din/kg	Vrsta	Dominantna cena Jedinica mere din/kg
Dinja	20-40	Paradajz	40-130
Brokoli	150-230	Luk beli	150-250
Kupus	25-50	Luk crni	30-60
Karfiol	230	Boranija Žuta	80-150
Krastavac	45-90	Paprika babura	40-100
Krompir	20-40	Paprika ostala	70-100
Zelena salata	40-46	Spanać	100-200
Pasulj beli	180-220	Tikvice	30-60
Šargarepa	30-60	Praziluk	60-70

Cene voća u Srbiji sa kvantaške pijace zaključno sa 9-15.09.2019.god.

Vrsta	Jedinica mere din/kg	Vrsta	Jedinica mere din/kg
Jabuka ajdara	40-60	Orah	600-750
Jabuka ostala	40-50	Jabuka zlatni delišes	45-70
Grožđe belo	70-120	Breskva	50-70
Kruška	45-85	Borovnica	700
Grožđe crno	60-120	Jabuka greni smit	45-75
Nektarina	50-80	Šljiva	25-40

Izdavač:

„POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA “ DOO Užice

Tiraž:300 primera